

WIJZIGINGSBLAD KNA 3.2 Landbodems

Vastgesteld door het CCvD op
Kenmerk

: 30 mei 2011, 12 september en 12 december 2011
: SIKB-CCvD Archeo_S_11_47169

Wijzigt de volgende documenten : KNA 3.2 Landbodems protocollen:

- 4001 Programma van Eisen
- 4003 IVO-Proefsleuven
- 4004 Opgraven
- 4006 Specialistisch onderzoek
- 4010 Depotbeheer

Datum inwerking treden : 1 juli 2011 (verplicht voor alle projecten die starten vanaf 1 juli 2011)

- Onderdeel 1: Rol Depothouder
- Onderdeel 2: Gestandaardiseerd beschrijven (Pakbon OS17)

Datum in werking treden: 1 december 2011 (voor projecten die starten vanaf 1 dec. 2011)

- Onderdeel 3: Digitaal aanleveren en inlezen van gestandaardiseerde beschrijvingen

Toelichting op dit Wijzigingsblad (en bijlagen 1 en 2 bij dit Wijzigingsblad)

Dit Wijzigingsblad bevat een wijziging van de KNA Landbodems, versie 3.2. De wijzigingen vloeien voort uit de resultaten van project 144 'Harmoniseren eisen deponeren' en zijn van invloed op:

1. rol deponhouder bij selectie en de-selectie. Deze wijzigingen zijn van invloed op de KNA protocollen: Programma van Eisen, IVO-Proefsleuven, Opgraven, Specialistisch onderzoek en Depotbeheer.

2. specificaties bij het gestandaardiseerd beschrijven van de brondocumentatie met de zg. 'Pakbon' (specificatie OS17). Deze specificatie is van invloed op de KNA protocollen IVO-Proefsleuven, Opgraven en Depotbeheer.

3. digitaal aanleveren en inlezen: dit wordt mogelijk gemaakt via de 'Pakbon' (specificatie OS17) zoals gespecificeerd in SIKB-protocol 0102 (zie http://www.sikb.nl/richtlijnen_detail.asp?id=10499).

Digitaal aanleveren of inlezen is niet verplicht. Echter indien gekozen wordt voor digitaal aanleveren dient dit te gebeuren conform protocol SIKB 0102. Digitale uitwisseling conform SIKB 0102 betekent uitwisseling in XML, gevalideerd aan het vigerende XML schema SIKB 0102.

Programma van Eisen

Protocol 4001

- Wijzigt Deelproces 1
- Wijzigt Specificatie PS04, PS05
- Nieuw: PS06

Contactmoment 1, opstellen PvE

Toelichting

Wanneer een PvE is goedgekeurd door de bevoegde overheid wordt het definitieve PvE door de uitvoerder *per email* en *vóór aanvang van het onderzoek*, ter kennisgeving naar de depothouder (/eigenaar) gestuurd.

Tijdsduur reactie kennisgeving: de uitvoerder ontvangt binnen 5 werkdagen een ontvangstbevestiging.

Deelproces 1 Opstellen PvE

- Stap 1.1 zin 'Contact opnemen met de toekomstige eigenaar van het vondstmateriaal' vervangen door 'Verwerken richtlijnen voor (de)selectie van vondsten (PS06)' PS06 opnemen onder kolom 'spec'.

Toevoegen Stap 1.8: Het definitieve PvE wordt, voorafgaand aan het onderzoek, ter kennisgeving aan de toekomstige eigenaar van de vondsten gestuurd. Ontvanger stuurt binnen vijf werkdagen een ontvangstbevestiging.

Overlegmoment 2, selectie veldwerk onvoorzien/onverwacht

Toelichting overleg bij onvoorziene/onverwachte omstandigheden t.a.v. aangetroffen vondstmateriaal

Wanneer de in het veld aangetroffen vondsten (hoeveelheden, soorten materialen, soorten objecten en/of dateringen en conservering) significant afwijken van het PvE, is overleg nodig tussen bevoegd gezag, opdrachtgever en depothouder (/eigenaar) op aangeven van de uitvoerder. Er vindt een overleg plaats tussen de depothouder, de opdrachtgever en de bevoegde overheid. De depothouder maakt zijn wensen t.a.v. selectie-deselectie van het onvoorziene materiaal kenbaar aan de bevoegde overheid en opdrachtgever. Zo nodig komt ook de omgang met daarmee gemoeide eventuele extra kosten aan bod.

De uitvoerder van het onderzoek wordt over de uitkomsten van het overleg geïnformeerd door de bevoegde overheid. Zo nodig informeert de depothouder (/eigenaar) tevens de depotbeheerder.

NB De depothouder (eigenaar) gaat niet over het onderzoek (opgraving) zelf, zoals nieuwe of gewijzigde onderzoeksvragen.

Tijdsduur reactie: Reacties t.a.v. wel/niet meenemen (naar tussendepot uitvoerder) bij overlegmoment 2 is 2 werkdagen cq binnen 48 uur op werkdagen vanaf het moment van aantoonbaar melden/persoonlijk contact met/bij de depothouder (/eigenaar). Bij uitblijven van een reactie van de depothouder binnen de afgesproken termijn mogen de overige partijen beslissen of het materiaal wel of niet uit het veld meegenomen dient te worden. Logischerwijze wordt het besluit om materiaal wel of niet mee te nemen uit het veld dan genomen door de bevoegde overheid in overleg met de opdrachtgever. In het geval ook

de bevoegde overheid geen besluit kan of wil nemen dan beslist de opdrachtgever. Indien de opdrachtgever de vergunninghouder geen opdracht geeft het materiaal mee te nemen, dan mag de vergunninghouder zelf beslissen, maar de laatste loopt dan het risico ook zelf de (meer)kosten te moeten dragen.

Er geldt een termijn van 6 weken i.v.m. overleg en besluitvorming bevoegde overheid en deponthouder (/eigenaar) m.b.t. wel/niet deponeren (en conserveren) van de onverwachte/onvoorziene vondsten.

Specificaties

- PS04: [] toevoegen als tweede alinea onder 'Toelichting': [Wanneer de in het veld aangetroffen vondsten (hoeveelheden, soorten materialen, soorten objecten en/of dateringen en conservering) significant afwijken van het PvE, is overleg nodig met de deponthouder (/eigenaar) van de vondsten, zodat deze aan kan geven of, en welk, onvoorzien/onverwacht materiaal voor deponering in aanmerking komt. Leg vast wie de deponthouder (/eigenaar) is en aangeeft of het onvoorziene/onverwachte materiaal voor deponering in aanmerking komt en aan welke reactietermijn deze gebonden is. Bij uitblijven van een reactie binnen de afgesproken reactietermijn mogen de overige partijen beslissen of zij het materiaal wel/niet uit het veld meenemen.
- PS04: [] toevoegen aan zin "Indien het gaat om belangrijke wijzigingen (zie lijst hieronder), zullen deze te allen tijde aantoonbaar voorgelegd worden aan de bevoegde overheid en de deponthouder (/eigenaar).
- PS04: [] toevoegen als bullet onder 'Belangrijkste wijzigingen zijn': Significante afwijkingen van verwachte vondstmateriaal/vondsten (hoeveelheid, soorten materialen, soorten voorwerpen, type conservering)]
- PS04: [] toevoegen als bullet onder 'Belangrijkste wijzigingen zijn': [wijzigingen die (de)selectie en conservering vondsten beïnvloeden.]
- PS05, Format PvE: Uitwerking en conservering, onderdelen 'Selectie materiaal' en 'Conservering materiaal en deselectie' wijzigen in de volgende 3 aparte kopjes met bijbehorende tekst:

1 Selectie materiaal voor uitwerking

Geef aan welke vondsten en monsters ten minste geselecteerd moeten worden voor nadere determinatie en analyse.

2 Selectie materiaal voor conservering

Alle vondsten en monsters moeten geconserveerd worden aangeleverd aan het archeologisch depot, tenzij schriftelijk en op grond van een selectierapport voor conservering anders is aangegeven door de desbetreffende deponthouder (/eigenaar van het vondstmateriaal). In een conserveringsrapport dient te worden vastgelegd welke vondsten op welke wijze en met welke middelen zijn geconserveerd.

3 Selectie materiaal voor deponering en verwijdering

Tijdens de evaluatiefase wordt in het selectierapport een voorstel gedaan voor te deponeren en te verwijderen vondsten. Leg vast wie de deponthouder (/eigenaar) van de vondsten is. Aan hem/haar wordt het selectierapport tijdens de evaluatiefase ter goedkeuring voorgelegd. Pas na goedkeuring van het selectierapport door de deponthouder (/eigenaar) kunnen deze vondsten en monsters op controleerbare wijze worden verwijderd. PS05, Deponering, 'Zie eisen betreffende depot' (bijv. m.b.t. eisen aan verpakkingsmateriaal): integraal wijzigen in: 'Leg vast aan welk depot en conform welke aanvullende eisen van dit depot de monsters, vondsten en documentatie, binnen de wettelijke termijn van twee jaar, worden overgedragen.

PS05, in onderdelen 'Methoden en technieken', 'Anorganische artefacten', 'Organische artefacten' en 'Archeozoologische en archeobotanische resten' opnemen specificatie PS06.

Overlegmoment 3, selectierapport

Toelichting 3. Bij evaluatie/uitwerking (fase 2): voorleggen (de)selectierapport

De (de)selectie- en conserveringsrapporten (KNA 3.2. OS 13/OS 16) die tijdens de evaluatiefase opgesteld worden (hetzij als onderdeel van het evaluatierapport, hetzij als losse rapporten) **altijd** aan de deponhouder (/eigenaar) ter goedkeuring voorgelegd.

Tijdsduur reactie: (aantoonbaar) aanmelden, maken afspraak met deponhouder (/eigenaar): afhandeling verzoek goedkeuring maximaal 15 werkdagen. Bij uitblijven reactie kan het werk zonder goedkeuring voortgezet worden.

Deelproces 3: Evaluatiefase

- Stap 3.2: [] toevoegen aan zin "De bevindingen worden vastgelegd in een selectierapport. [In het selectierapport wordt tevens een voorstel gedaan voor te verwijderen vondsten. Het selectierapport wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de deponhouder (/eigenaar).]" PS06 toevoegen aan kolom 'spec'.

Specificaties

- PS05, Format PvE: Uitwerking en conservering, onderdelen 'Selectie materiaal' en 'Conservering materiaal en deselectie' wijzigen in de volgende 3 aparte kopjes met bijbehorende tekst:

1 Selectie materiaal voor uitwerking

Geef aan welke vondsten en monsters ten minste geselecteerd moeten worden voor nadere determinatie en analyse.

2 Selectie materiaal voor conservering

Alle vondsten en monsters moeten geconserveerd worden aangeleverd aan het archeologisch depot, tenzij schriftelijk en op grond van een selectierapport voor conservering anders is aangegeven door de desbetreffende deponhouder (/eigenaar). In een conserveringsrapport dient te worden vastgelegd welke vondsten op welke wijze en met welke middelen zijn geconserveerd. Hier tevens verwijzen naar de specificatie PS06.

3 Selectie materiaal voor deponering en verwijdering

Tijdens de evaluatiefase wordt in het selectierapport een voorstel gedaan voor te deponeren en te verwijderen vondsten. Leg vast aan welke deponhouder (/eigenaar) het selectierapport tijdens de evaluatiefase ter goedkeuring wordt voorgelegd. Pas na goedkeuring van het selectierapport door de deponhouder (/eigenaar) kunnen deze vondsten en monsters op controleerbare wijze worden verwijderd. Hier tevens verwijzen naar de specificatie PS06.

- PS05, Deponering, 'Zie eisen betreffende depot': integraal wijzigen in: 'Leg vast aan welk depot en conform welke aanvullende eisen van dit depot (/eigenaar), de monsters, vondsten en documentatie, binnen de wettelijke termijn van twee jaar, worden overgedragen. Hier tevens verwijzen naar de specificatie PS06.
- PS05, in onderdelen 'Methoden en technieken', 'Anorganische artefacten', 'Organische artefacten' en 'Archeozoologische en archeobotanische resten' opnemen specificatie PS06.

PS06 **Richtlijnen voor (de)selectie van vondsten**

Toelichting algemeen op PS06

Deze richtlijnen geven weer wat wel/niet geselecteerd wordt in het veld (fase 1) en tijdens de fase van uitwerking: de selectie voor deponering (fase 2). Deze richtlijnen zijn generiek bruikbaar voor **alle** depots zowel de provinciale als de gemeentelijke depots.

Bij het hanteren van het format zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- 1) het door de bevoegde overheid genomen besluit met betrekking tot de te onderzoeken periode(n) en locatie is uitgangspunt bij (de)selectie van vondstmateriaal in het veld en tijdens de uitwerking.
- 2) opgegraven vondstcomplexen (onderzoeksdocumentatie en vondsten) worden zo compleet mogelijk aangeleverd en beschreven conform OS17.
- 3) digitaal aanleveren van gegevens is niet verplicht. Echter indien gekozen wordt voor digitaal aanleveren is het verplicht deze aan te leveren met behulp van software die voldoet aan de standaard voor digitale uitwisseling van gegevens, protocol 0102.
- 4) kwetsbare materiaal categorieën (metaal, organisch materiaal) worden geconserveerd aangeleverd. Conservering dient zo snel mogelijk bewerkstelligd te worden. In afwachting van conservering dient het te conserveren materiaal tijdelijk opgeslagen te worden op een wijze die consolidering van de staat van het object waarborgt.

Relatie met het PvE

Bij het opstellen van het PvE dienen de richtlijnen uit PS06 te worden gebruikt. Dit houdt in dat PS06 op bepaalde delen het PvE beïnvloedt dan wel voorschrijft wat er in het PvE moet staan. Op een aantal punten is echter gesteld dat de richtlijnen ondergeschikt zijn aan het PvE; namelijk waar het gaat om de vraag wat / welke periode moet worden onderzocht. Dit is in tabel 1 uit PS06 verwerkt door "periode(n) die onderzocht wordt/worden" in de kolom periode op te nemen.

Het is dus niet toegestaan om in het PvE op te nemen dat binnen een opgraving van een Romeinse nederzetting geen glasvondsten worden verzameld: dit is in strijd met tabel 1 uit PS06 dat voorschrijft dat binnen de periode(n) die onderzocht wordt/worden al het glas afkomstig uit de archeologische (cultuur)lagen/vlak, sporen moeten worden meegenomen uit het veld.

Op basis van een juist opgesteld PvE, geldt dan ook dat het PvE leidend voor alle materialen en alle periodes is, tenzij een object, artefact of context van museale waarde is.

Toelichting op selectie in het veld

- 1) Ten aanzien van selectie in het veld: het is niet de intentie van de deponhouders (/eigenaar) om zich actief te mengen in de verzamelwijze(n). Wel wordt er om overleg gevraagd wanneer er sprake is van onvoorziene vondsten (hoeveelheden, soorten materialen, soorten objecten en/of dateringen en conservering).
- 2) Bij twijfel over aard/wetenschappelijke betekenis van de vondsten: het vondstmateriaal meenemen en door een specialist laten bekijken. Op basis van zijn/haar advies het materiaal behouden (i.e. deponeren) of voordragen voor deselectie tijdens de evaluatie.
- 3) (Zwaar) verontreinigde materialen en explosief (door EOD verwijderd) materiaal hoeven nooit aangeleverd te worden.
- 4) Scheepsarcheologische vondsten worden buiten beschouwing gelaten (zie MW 1988,

art. 51, lid 3).

5) Voor vrijwel alle materiaalcategorieën geldt dat in fase 2 (selectie voor deponering) 'representatief sampling' eventueel mogelijk is. Dit houdt in dat bij extreem grote hoeveelheden, in plaats van alles te deponeren, een deel van het materiaal voor deponering geselecteerd kan worden, mits wetenschappelijk verantwoord en op advies van een deskundig materiaalspecialist. De selectie dient representatief te zijn voor het geheel aan verzameld materiaal binnen de aangetroffen materiaalcategorie. Hieruit volgt dat *representatief sampling* doorgaans pas in fase 2 kan plaatsvinden: er kan immers pas een weloverwogen keuze worden gemaakt over wat representatief is als je eenmaal uit het veld bent en beschikt over de gehele verzameling die de representatieve selectie dient te vertegenwoordigen.

Het is wenselijk om van het materiaal dat je binnen het *sample* deselecteert bepaalde basisinformatie te registreren (zoals aantal, gewicht etc), alvorens het te deselecteren.

Aangezien deze representatieve selectie in fase 2 plaatsvindt, zal het onderdeel uitmaken van het selectierapport en daarmee altijd ter goedkeuring voorgelegd worden aan deponhouder (/eigenaar).

Uitzondering op bovenstaande vormt de materiaalcategorie 'bouw materiaal, onversierd'; dit kan meteen in het veld (fase 1) door de uitvoerend archeologen representatief gesampled worden, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (zie tabel 3).

- zie voor de tabellen met richtlijnen voor (de)selectie bijlage 1 van dit Wijzigingsblad.

INSTRUMENTEN
VOOR EENVOUDIGER
EN BETER
BODEMBEHEER

SIKB

IVO-Proefsleuvenonderzoek

Protocol 4003

- Wijzigt Deelproces 2 en 3

Deelproces 2

- uitvoeren IVO-P stap 2.2 opnemen specificatie PS06

Deelproces 3

- uitwerken IVO-P stap 3.2, 3.4 opnemen specificatie PS06

Pakbon:

- uitwerken IVO-P stap 3.7 opnemen specificatie OS17 (zie bijlage 2 van dit Wijzigingsblad)

OPGRAVEN

Protocol 4004

- Wijzigt Deelproces 2, 3 en 4
- Wijzigt Specificatie OS13, OS12

Overlegmoment 3, selectierapport

- Protocol Opgraven
- Deelproces 2: uitvoeren van het veldwerk stap 2.2, 2.3, 2.4 verwijzen naar specificatie PS06
- Deelproces 3: Evaluatiefase stap, 3.2, 3.3 verwijzen naar specificatie PS06
- Deelproces 3: Evaluatiefase stap 3.2: [] toevoegen aan zin "De bevindingen worden vastgelegd in een selectierapport. [In het selectierapport wordt tevens een voorstel gedaan voor te verwijderen vondsten. Het selectierapport wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de dephouder.]" PS06 toevoegen aan kolom 'spec'.

Pakbon:

- Deelproces 4: Uitwerken veldwerk stap 4.6, 4.7 opnemen specificatie OS17 (zie bijlage 2 van dit Wijzigingsblad).

Specificaties

- OS12: [] toevoegen aan zin "Indien bodemvondsten krachtens de wet eigendom zijn van de staat, provincie of gemeente, valt een beslissing over definitieve verwijdering onder de verantwoordelijkheid van de minister, respectievelijk Gedeputeerde Staten of de burgemeester. [Tijdens de evaluatiefase wordt hiertoe een selectierapport opgesteld (zie OS13).]"
- OS13, Toelichting: { } verwijderen uit zin "Bodemvondsten zijn krachtens de wet eigendom {zijn} van de provincie, de gemeente of de Staat (art. 50. MW 1988), en de beslissing over definitieve verwijdering ligt dan ook {in laatste instantie} bij hen.
- OS13, Toelichting: [] toevoegen aan zin "In de evaluatiefase wordt beslist welke vondsten en monsters worden uitgewerkt. Het resterende deel kan worden gedeponereerd of verwijderd. [Hiertoe wordt door de uitvoerder een selectierapport opgesteld, dat tijdens de evaluatiefase ter goedkeuring aan de dephouder (/eigenaar) wordt voorgelegd. Het gedeselecteerde materiaal kan pas na goedkeuring verwijderd worden.]
- OS13, Kwaliteitseisen; [] toevoegen aan zin "Te deponeren vondsten en monsters worden ingekrompen tot een minimale hoeveelheid benodigd voor herinterpretatie en/of uitgebreider onderzoek, gebaseerd op wetenschappelijke criteria [en conform de richtlijnen (de)selectie (PS06, tabel 2)]."
- OS13, Kwaliteitseisen; [] toevoegen aan zin "Vondsten worden op een controleerbare en vastgelegde wijze [, aan de hand van een door dephouder (/eigenaar) goedgekeurd selectierapport,] afgevoerd op aanwijzing van de eigenaar van het materiaal in juridische zin: provincie, gemeente of de staat".
- OS13, Toelichting: [] toevoegen aan, { } verwijderen uit zin "Tijdens het veldwerk wordt [het uitvoeren van] de selectie [conform de richtlijnen (de)selectie (PS06, tabel 1) en het PvE] overgelaten aan een KNA-archeoloog Ma en de betrokken specialisten{, althans voor zover een bepaalde vorm van selectie niet in het PvE is vastgelegd}.

Specialistisch onderzoek

Protocol 4006

- Wijzigt Deelproces 1
- Deelproces 1: uitvoeren specialistisch onderzoek stap 1.5 opnemen specificatie PS06.

Depotbeheer

Protocol 4010

- Wijzigt Deelproces 1 en 2
- Deelproces 1: stap 1.1 aanleveren en in ontvangst nemen van documentatie. Opnemen specificaties PS06 en OS17.
- Deelproces 2: stap 2.1 aanleveren en in ontvangst nemen van vondstmateriaal. Opnemen specificatie PS06 en OS17.

De deponhouder stelt geen eisen aan de gestandaardiseerde beschrijving anders dan via de pakbon. De deponhouder kan wel aanvullende eisen stellen ten aanzien van onderwerpen die niet in de pakbon zijn opgenomen.

Toelichting:

De pakbon bevat geen informatie over of eisen aan:

- *Conservering*
- *Doosformaten*
- *Selectie/deselectiecriteria*
- *Stickering van dozen*
- *Gewicht van dozen*
- *Plaatsing doosstickers*
- *Fysieke staat van vondsten*

Na overdracht van de pakbon aan het depot staat het de deponhouder vrij om voor eigen gebruik (een kopie van) de inhoud van de pakbon aan te passen. De deponhouder mag bijvoorbeeld het detailniveau van de vondstbeschrijving versimpelen of juist verfijnen.

Digitaal aanleveren of inlezen is niet verplicht. Echter, indien gekozen wordt voor digitaal aanleveren is het verplicht deze aan te leveren met behulp van software die voldoet aan de standaard voor digitale uitwisseling van gegevens, protocol 0102.

BIJLAGE 1 BIJ DIT WIJZIGINGSBLAD – SPECIFICATIE PS06

Specificatie PS06 bestaat uit de onderstaande tabellen:

TABEL 1: selectie in het veld (fase 1)

TABEL 2: selectie voor deponering (fase 2)

TABEL 3: representatieve selectie

TABEL 1: SELECTIE IN HET VELD (fase 1) Bij Proefsleuvenonderzoek en Opgraven						
Context	Materiaal	Periode(n)	Meenemen	Overleg (wel/niet meenemen of representatief sample)	Uitgezond erd	
Stort / bouwvoor	Alle materiaal categorieën	periode(n) die onderzocht wordt/worden of aangetroffen worden	exposabel, bijzonder materiaal		explosief en/of verontreinigd materiaal	
			metaaldetectie vondsten			
			vuurstenen artefacten			
Alle lagen / sporen	Alle materiaal categorieën	alle perioden	exposabel, bijzonder materiaal		explosief en/of verontreinigd materiaal	
Archeologische (cultuur) lagen/ vlak, sporen	Aardewerk	periode(n) die onderzocht wordt/worden	alles	bij grote hoeveelheden en/of bij stads/dorpskern onderzoek		
	Bot, (dierlijk, menselijk, artefact)	periode(n) die onderzocht wordt/worden	alles		miltvuur besmet	
	Bouwmateriaal, onversierd (natuursteen + keramiek, e.g. dakpannen, baksteen, plavuizen)	periode(n) die onderzocht wordt/worden	representatief sample: minimaal 2 exemplaren per soort/ formaat/ type/ datering			
	Bouwmateriaal, versierd / met inscriptie (natuursteen + keramiek, e.g. dakpannen, baksteen, plavuizen)	periode(n) die onderzocht wordt/worden	alles	bij grote hoeveelheden		
	Glas	periode(n) die onderzocht wordt/worden	alles			
	Hout	periode(n) die onderzocht wordt/worden	(fragment van) artefact			
			(onderdeel van) niet-complexe structuur (e.g. waterputten / resten in paalgaten): in overleg	altijd		
		(onderdeel van) complexe structuur (e.g. havens, sluisen, bruggen, huizen): in overleg	altijd			
Hutteleem	periode(n) die onderzocht wordt/worden	alles				

	Leer	periode(n) die onderzocht wordt/worden	alles	bij grote hoeveelheden (e.g. beer-/ afvalputten, productieafval looierij); bij stads-/dorpskern onderzoek	
	Metaal (e.g. goud, zilver, brons, ijzer, tin lood)	periode(n) die onderzocht wordt/worden	(fragment van) artefact	schatvondsten altijd direct melden	
			productiemateriaal/-afval		
			indetermineerbaar (mits van zinvolle omvang)		
	Vuursteen, (Wommersom) kwartsiet	periode(n) die onderzocht wordt/worden	(fragment van) artefact	bij niet lokaal van nature voorkomend, onbewerkt materiaal	
			productiemateriaal/-afval (debitage, brokken)		
	Natuursteen (excl. vuursteen - e.g. bijlen, maalstenen -, bouwmetaal)	periode(n) die onderzocht wordt/worden	(fragment van) artefact, inclusief productie afval	bij niet lokaal van nature voorkomend, onbewerkt materiaal	
	Barnsteen, git	periode(n) die onderzocht wordt/worden	alles		
textiel	periode(n) die onderzocht wordt/worden	alles			
Overig (o.a. haar, touw, schelpen, op het oog herkenbare vruchten/ zaden)	periode(n) die onderzocht wordt/worden	alles			

TABEL 2: SELECTIE VOOR DEPONERING (fase 2)				
aan deponhouder ter goedkeuring voorleggen in selectierapport				
Context	(uit veld meegenomen) Materiaal	Deponeren	Deselecteren / evt. gedeelte deselecteren	Voorwaarden (de)selectie
Alle	Aardewerk	al het uit het veld meegenomen materiaal	bij grote hoeveelheden en/of bij stads-/dorpskern onderzoek: representatief sample mogelijk	zie tabel 3
	Bot (dierlijk, menselijk, artefact)	al het uit het veld meegenomen materiaal	bij wens/verzoek tot herbegraven; bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk (advies specialist)	deponhouder akkoord met herbegraven
	Bouwmetaal, onversierd (natuursteen + keramiek)	al het uit het veld meegenomen materiaal	indien selectie fase 1 in het veld niet is toegepast, alsnog representatief sample toepassen	zie tabel 3
	Bouwmetaal, versierd / met inscriptie (natuursteen + keramiek)	al het uit het veld meegenomen materiaal	bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk	zie tabel 3

	Glas	al het uit het veld meegenomen materiaal	bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk (advies specialist)	
	Hout	(fragment van) artefact	bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk (advies specialist)	
		(onderdeel van) structuur, indien tijdens fase 1 tot behoud is overeengekomen	(gedetermineerde) houtmonsters	
	Hutteleem	al het uit het veld meegenomen materiaal	bij grote hoeveelheden: representatief sample mogelijk	
	Leer	al het uit het veld meegenomen materiaal	selectie fase 1 indien niet in het veld toegepast (advies specialist)	
	Metaal	al het uit het veld meegenomen materiaal	door röntgenopname vastgestelde lege 'klomp'	röntgenfoto van 'klomp' (van enige omvang)
			bij grote hoeveelheden spijkers, slak: representatief sample mogelijk	
	Vuursteen; (Wommersom) kwartsiet	al het uit het veld meegenomen materiaal	dat wat door de specialist als onbewerkt wordt geclassificeerd en lokaal van nature voorkomt en niet als potentiële grondstof is geclassificeerd	
	Natuursteen (excl. vuursteen, bouwmetaal)	al het uit het veld meegenomen materiaal	dat wat door de specialist als onbewerkt wordt geclassificeerd en lokaal van nature voorkomt en niet als potentiële grondstof is geclassificeerd	
	Textiel	al het uit het veld meegenomen materiaal		
Overig (o.a. haar, touw, schelpen, op het oog herkenbare vruchten/ zaden)	al het uit het veld meegenomen materiaal			

TABEL 3: REPRESENTATIEVE SELECTIE in het veld (fase 1) / voor deponering (fase 2)			
Materiaal	deponeren	Voorwaarden	Overleg
Bulk aardewerk, <i>Fase 2</i>	alle exemplaren/fragmenten met inscripties of anderszins opvallende fragmenten (bijv. misbaksels)		indien sprake is van productieplaats
	logisch, representatief sample (periode, vorm/type, baksel, bewerkingstechniek, versiering, vondstomstandigheid etc.).	focus op randen, bodems, aanzetsels (e.g. tuiten, oren) en relatief grote wandfragmenten	altijd
Bouwmetaal (natuursteen + grof keramiek), <i>Fase 1</i>	alle exemplaren/fragmenten met inscripties/versiering		bij grote hoeveelheden en/of bij omvangrijke exemplaren
	logisch, representatief sample (periode, vorm/type, baksel, bewerkingstechniek, vondstomstandigheid etc.).	2 exemplaren per soort/ formaat/ type/ datering	indien in fase 2 toe-/aangepast

BIJLAGE 2 BIJ DIT WIJZIGINGSBLAD – SPECIFICATIE OS17

OS17

Gestandaardiseerde beschrijving van brondocumentatie bij het deponeren van archeologisch vondstmateriaal (d.m.v. de pakbon)

1. Definitie van begrippen

Onder *pakbon* wordt verstaan: het document dat bij het te deponeren materiaal en/of documentatie wordt gevoegd en op gestandaardiseerde wijze een beschrijving geeft van de inhoud van het aangeleverde. Bij digitale aanlevering bestaat de pakbon uit een XML-bestand (zie <http://www.w3.org/XML>), conform SIKB-protocol 0102 (zie http://www.sikb.nl/richtlijnen_detail.asp?id=10499).

Onder *brondocumentatie* wordt verstaan: alle door een onderzoekinstelling gegenereerde relevante en beschikbare eindversies van primaire (onderzoeks-)gegevens en correspondentie m.b.t. het archeologisch onderzoek. De inhoud, terminologie en structuur van deze gegevens wordt vastgelegd door de onderzoekinstelling. Aangezien dit de originele opgravingsdocumentatie betreft, is het ongewenst deze te wijzigen t.b.v. het deponeren van vondstmateriaal. Voor de brondocumentatie gelden de eisen van de KNA.

Inhoud van de pakbon dient als brondocumentatie, met de bijbehorende KNA-bouwstenen (in schuinschrift) op de volgende onderdelen:

- Meta-informatie van de opgraving, de vindplaatsen en het project: *project*
- Dozenlijsten en vondstlijsten: *doos, doos_inhoud, monster_veld, vondst_veld, vondst_verwerking, punt_locatie*
- Lijsten van tekeningen en foto's: *foto, foto_onderwerp, tekening, tekening_onderwerp*
- Contextbeschrijvingen: *laag, put, spoor, spoor_coupe, spoor_hoogte, vak, vak_hoogte, vlak, vulling*
- Lijsten van digitale media: *digitaal_medium, digitaal_medium_inhoud*
- Lijsten van analoog aangeleverde documentatie: *rapport, ordner, ordner_inhoud*

Overige brondocumentatie wordt analoog of digitaal (waar van toepassing) aangeleverd, met verwijzingen hiernaar opgenomen in de pakbon:

- Documenten zoals rapportages, dag-, week-, maandrapporten, e.a.
- Tekeningen
- Foto's
- Vondst- en monsterdeterminaties
- Overige relevante archeologische informatie

2. Het doel van de pakbon

Het doel van de pakbon is om – primair ten behoeve van het deponeren van vondstmateriaal en/of documentatie - een gestandaardiseerde beschrijving en digitale uitwisseling van gegevens mogelijk te maken.

De pakbon werkt harmoniserend naar zowel de opgraver als de deponhouder. De deponhouder stelt geen eisen aan de gestandaardiseerde beschrijving anders dan via de pakbon. De deponhouder kan wel aanvullende eisen stellen ten aanzien van onderwerpen die niet in de pakbon zijn opgenomen.

Toelichting:

De pakbon bevat geen informatie over of eisen aan:

- *Conservering*
- *Doosformaten*
- *Selectie/deselectiecriteria*
- *Stickering van dozen*
- *Gewicht van dozen*
- *Plaatsing doosstickers*
- *Fysieke staat van vondsten*

Bij het deponeren van opgravingsgegevens door vergunninghouders aan depots wordt het volgende overgedragen:

- de fysieke vondsten, (veld)tekeningen, foto's, opgravingsadministratie, rapportages;
- de pakbon: een gestandaardiseerde beschrijving van de opgravingsdocumentatie en het te deponeren materiaal, conform SIKB-protocol 0102.

Op deze wijze krijgt elk depot, onafhankelijk van de aanleverende partij, een geüniformeerde pakbon met de basisbeschrijving van de opgravingsdocumentatie en vondsten. Daarnaast ontvangt elk depot de reguliere, originele documentatie van de aanleverende partij, voor zover deze niet is opgenomen als brondocumentatie in de pakbon zelf.

3. Specificatie pakbon

De pakbon bestaat uit een gestandaardiseerde beschrijving van de opgravingsdocumentatie en het te deponeren materiaal. De pakbon dient, waar van toepassing, te worden gevuld met behulp van referentielijsten (domeintabellen). Een pakbon conform SIKB-protocol 0102 is een XML-bestand, gevalideerd aan het vigerende XML-schema (zie <http://www.w3.org/XML/Schema>). Dit schema is te vinden op http://www.sikb.nl/richtlijnen_detail.asp?id=10499.

De onderstaande delen A en B vormen de inhoudelijke basis voor het digitale uitwisselformaat SIKB0102 en de bijbehorende domeintabellen:

Onderdeel	Inhoud
deel A	Pakbon met beschrijving van het aangeleverde materiaal (vondsten en documenten)
deel B	Domeintabellen worden gebruikt om de velden in deel A in te vullen. De domeintabellen samen noemen we deel B. Het betreft de volgende domeintabellen: <ol style="list-style-type: none">1. artefacttypen2. materiaalcategorie3. periode4. verzamelwijze5. complextype6. verwerving7. bewaarconditie8. tekening-fototype9. monstertype10. gemeenten11. provincies12. kaartbladen topografische dienst13. rapporttype14. documenttype15. contexttype16. grondspoortype

De domeintabellen zijn waar mogelijk samengesteld uit bestaande gestandaardiseerde indelingen (zoals ABR voor materiaalcategorieën en artefacttypen of een indeling conform KNA (verzamelwijze, conservering)). Waar nodig is een nadere specificering aangebracht.

